

ДОСЛІДЖЕННЯ БІОТИЧНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ТА ЕКОСИСТЕМНИХ ФУНКЦІЙ ЛІСІВ ПІВНІЧНОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

*Матушевич Л. М., доктор сільськогосподарських наук,
Лакида П. І., доктор сільськогосподарських наук
Національний університет біоресурсів і природокористування України
matushevych@nubip.edu.ua*

Екологічний стан довкілля в Україні зазнає різкого погіршення, що зумовлено глобальними кліматичними змінами, антропогенним навантаженням та наслідками бойових дій. В умовах ведення широкомасштабної війни росії на території України, негативний вплив та заподіяна шкода на довкілля зростає кожного дня. Особливо це відчутно в прифронтових регіонах, куди відноситься і Північний Степ України. Війна спричинила та продовжує спричиняти довготривалі та небачені виклики, як для людства, так і довкілля. У період післявоєнного відновлення країна потребуватиме сталого ефективного управління та ведення лісового господарства, актуальної інформації про стан лісових ресурсів, включаючи території, які зазнають значного впливу бойових дій.

Здатність лісів продукувати біомасу, поглинаючи вуглець і виділяючи кисень, визначає їхню стабілізуючу екологічну роль, що є критично важливим для соціально-економічного піднесення територій без подальшої деградації довкілля. Тому ліси та їхня біотична продуктивність стають ключовим елементом нової моделі природокористування.

Біотична продуктивність важливий інтегральний показник стану лісових насаджень, який безпосередньо впливає на ефективність виконання ними екологічних функцій, особливо кліматорегулюючої, водорегулюючої та ґрунтозахисної. Висока продуктивність насаджень, як правило, корелює з інтенсивнішим виконанням екосистемних функцій лісів. Однак, для повної оцінки екологічної ролі лісу необхідно враховувати не лише продуктивність, а й структуру насаджень, їх вік, видовий склад, походження та режим господарювання. При цьому, стале лісове господарство має прагнути до підтримки оптимального рівня продуктивності в гармонії з іншими екологічними функціями та збереженням біорізноманіття.

Актуальність напряму досліджень визначається також змінами клімату та загрозою глобального потепління на планеті, спричинені

антропоцентричним принципом користування природними ресурсами та накопиченням в атмосфері значної кількості парникових газів. Важливе місце у вирішенні даної проблеми відводиться питанню депонування цих газів з атмосфери та акумулювання їх у складі рослин, що спонукає розглядати лісові екосистеми як головні елементи системи стабілізації стану довкілля.

Особливо гостро зазначена проблема постає в регіонах із розвинутою промисловістю та низькою лісистістю території, до яких відноситься Північний Степ України. Більшість проведених у цьому напрямі досліджень в Україні здійснено в лісорослинній зоні Українських Карпат, Полісся, Лісостепу. В природній зоні Степу дослідження біотичної продуктивності лісових насаджень та екосистемних функцій лісів залишаються фрагментарними й неповними. Оцінювання біотичної продуктивності соснових насаджень Байрачного Степу України виконувала В. М. Ловинська [1], а біопродуктивність, екологічний та енергетичний потенціал деревостанів робінії псевдоакації досліджувала С. А. Ситник [2].

Північний Степ України, як важливий аграрно-промисловий регіон, зазнав значних антропогенних перетворень цілісності природних екосистем. Сьогодні ця лісорослинна зона потребує зваженого підходу до природокористування та охорони довкілля.

Після завершення бойових дій відновлення рослинності Північного Степу потребуватиме значних зусиль, тривалого часу, науково обґрунтованих підходів, включаючи розмінування, рекультивацію земель, боротьбу з інвазійними видами та створення умов для природного поновлення або штучного відтворення цінних рослинних угруповань.

Даний напрям досліджень передбачає узагальнення та створення нормативно-інформаційного забезпечення біотичного потенціалу лісів, їх динаміки та оцінку екосистемних функцій лісів у Північному Степу України. Це сприятиме вирішенню питань, пов'язаних з проведенням екологічного моніторингу лісів, задовільнятиме інформаційні запити щодо вирішення екологічних проблем регіону.

Євроінтеграційна спрямованість політики держави вимагає коректної інформації про ліси країни та їх впливу на стабілізацію навколишнього середовища.

Список використаних джерел

1. Ловинська, В. М. (2021). *Біопродуктивність соснових насаджень Байрачного Степу України та її динаміка*. Корсунь-Шевченківський: ФОП Майданченко І. С.
2. Ситник, С. А. (2022). *Біопродуктивність та екологічний потенціал деревостанів *Robinia pseudoacacia* L. Степової зони України*. Корсунь-Шевченківський: ФОП Майданченко І. С.

Міжнародна науково-практична конференція з нагоди 185-річчя ННІ лісового і садово-паркового господарства НУБіП України

ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

КИЇВ • 5-6 червня
2025

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО І
САДОВОПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА**

ТОВАРИСТВО ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

**УЧАСНИКІВ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В
УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ
ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
УКРАЇНИ»
(5 – 6 червня 2025 року)**

КИЇВ – 2025

Міжнародна науково-практична конференція «ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ».

Рекомендовано до друку науковою радою НДІ лісівництва та декоративного садівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 9 від 19 травня 2025 р.)

Відповідальні за випуск:

директор НДІ лісівництва та декоративного садівництва,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент О.П. Бала

кандидат технічних наук, доцент О.Ю. Горбачова

© Національний університет біоресурсів і природокористування України,
ННІ лісового і садово-паркового господарства,
НДІ лісівництва та декоративного садівництва, 2025